

הזה לעמך באחרית הימים' דהיינו שהאחרית הימים דמלכות תפרע מהאומות שהצירו לבניה בגלות. **וּבְכָל אֶתֶר דָּא הֵיא** וכן הוא בכל מקום שאחרית הימים הכוונה לשכינה, **וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּמִיָּן לְאַתְבָּא לָהּ לְאַתְרָהּ א,** **הָדָא הוּא דְכֻתִּיב,** (ישעיה ב) **וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן יְהִיֶה הַר בֵּית יְהוָה וְגו' וְדָא הוּא יוֹם** ועתיד הקב"ה להוציא את השכינה מהגלות ולהחזירה למקומה, וזהו מש"כ 'והיה באחרית הימים וגו' והיינו שהר בית ה' שהיא המלכות הנקראת אחרית הימים, תהיה בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגויים, וכל זה יהיה לפחות יום שהוא אלף שנים (רמ"ק).

לאחר שנת ה' תקמ"א וח' חודשים תוכל לבוא הגאולה

וּמִדְשָׁאֲרֵי צֵל לְמַעְבַּד בְּשִׁירוֹתָא דְיוֹמָא אַחְרָא וכאשר

יתחיל הצל להעשות בתחילת היום האחר, דהיינו לאחר שיעברו חמש

מאות שנה מתחילת האלף השישי שהוא לאחר חצות היום שאז מתחיל הצל לנטות, אז הוא

זמן הגאולה[כו] (מק"מ), **כְּמָה בְּזִמְנָא דְאַתְחָרִיב מְקֻדְשָׁא הָוָה,**

אור הרשב"י

מלך המשיח, כלומר אילו זכו ישראל היו נגאלים בששים שנה הראשונים לאלף הששי וכן בכל ששים שנה, ואולי י"ל שזמנים הללו הם זמן המסוגל ביותר לגאולה, ובעוה"ר עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו.

וע"ע במש"כ הרמ"ק בפ' שמות וא"ת למה עברו כל השנים הללו ולא ראינו את הגאולה, אל תתמה כי עוונותינו גרמו מה שגרמו, ובפרט חילול ה' שנעשה בשמדות אשר

[כו] לכאורה צ"ע ממש"כ לעיל ברעיא מהימנא פרשת פנחס דף ריט עמוד ב' ותוספת אלף שתיתאה קודם דיליה עק"ב חרב בי מקדשא ולבתר דיליה עד תשלום רעב יהיה ערב הדא הוא דכתיב (שם טז) ערב וידעתם כי י"י הוציא אתכם וגו' (בראשית מד) כי עבדך ערב את הנער וגו'.

וע"ע לעיל בפ' וירא קי"ט ע"א שבכל זמן של ששים ושישים שנה מהאלף הששי מתעורר

הלימוד היומני

אור הרשב"י

בשוולו, ואומר לו: כולם מחכים לרב כדי להתחיל את התפילה, ואז היה פורץ בבכי מר ואומר את הקינות ומגילת איכה בבכי תמרורים, והיה מרגש את כולם והיו בוכים עמו ומקוננים על החורבן.

והעיקר שכל אחד ישים אל לבו שבעוונותינו הרבים חרב ביהמ"ק, וכל דור שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו הוא בעצמו החריבו. והקב"ה ברחמיו הרבים ירחם עלינו, ויגאל אותנו גאולה שלימה ויחזיר העטרה ליושנה בבנין ביהמ"ק בב"א.

ומעשה שהיה לפני כמאה שנים: רבה של מצרים ואב"ד היה הגאון רבי יום טוב ישראל, מחבר ספר "מנהגי מצרים". זה היה בתקופת שלטון התורכים והוא היה ממונה מטעם המלכות, והממשל התורכי נתנו לרב היהודי סמכויות והעמידו לרשותו שני שוטרים צמודים שיאבטחו אותו ושיוכל להעניש את הראוי לעונש.

פעם ביום תשעה באב הלך הרב בדרכו לבית הכנסת רשב"י הנמצא ברחוב היהודים, ובתחילת הרחוב היה בית קפה של יהודי חילוני פורק עול תורה ומצוות איש ריק ופוחז, ובתשעה באב בית הקפה היה פתוח לרווחה. והנה בראות בעל בית הקפה את הרב פוסע לכיוון חנותו חמד לו לצון ורצה להתריס בפני הרב ולצערו, הרים את כוסו ובירך בקול רם "שהכל נהיה בדברו". חברו העיר לו שזה לא נאה ולא יאה לשתות לעיני הרב ביום תשעה באב שהוא יום אבל לאומי

בינינו, והם העלימו קיצנו לא האריכו, אלא העלימו שיהיה אורו נסתר עד עת קץ. אמנם צריך לידע שאעפ"י שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא, מסופר על ר' ישראל הכהן מראדין בעל הח"ח שהכין לעצמו בגדים חשובים ויקרים שילבשם בשעת הגאולה כשיבנה ביהמ"ק, והוא היה מכין אותם באופן שיהיו מזומנים לפניו שכאשר תבוא הגאולה ילבשם תיכף ומיד. הכין חליפה חדשה ומיוחדת לקבל בה את פני המשיח. כל לילה קודם שעלה על יצועו היה מצפה בכיליון עיניים שיבוא היום המשיח והיה מכין את החליפה בקירבתו שאם יעירוהו משנתו באמצע הלילה יודיעוהו שבא המשיח, ילבש מיד את החליפה ויבוא לקבל את פני משיח צדקנו. כי ישועת ה' כהרף עין, פתאום יבוא הארון – הקב"ה אל ביתו. ולא יתייאש מלצפות לבואו, כי זה העיקר השנים עשר מי"ג עיקרים שהיהדות מבוססת עליהם "אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח, ואעפ"י שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא". על נושא הצפיה לישועה חיבר רבינו הח"ח קונטרס מיוחד בשם "ציפית לישועה", בה באר את החובה הגדולה המוטלת עלינו לא להתייאש מהגאולה.

ומספרים על רבי לוי יצחק מברדיטשוב, מנהגו היה שבלייל ת"ב קודם הקינות היה עומד ליד החלון בבית הכנסת מחכה ומצפה למשיח. עד שהיה ניגש אליו הגבאי מושך

אור הרשב"י

וכל פרנסתי תלויה בזה, והרב לא שעה לדבריו. התחיל לצעוק ולבכות ולהתחנן על נפשו שישחררו, ושאל: הרי פורים היום וכל היהודים שמחים ביום זה ואיך אשב בבית הסוהר, מדוע עצרת אותי, במה חטאתי? ענה לו הרב בלשון שהוא אמר, מה כל שנה פורים כל שנה פורים! הרי פורים היה לפני 2000 שנה ומה לך ולזה, כמו שאין לך תשעה באב כך אין לך פורים! במוצאי פורים פקד הרב לשחררו, ועקב כך הפסיד כסף רב. זה שנאמר: "שמחו את ירושלים וגילו בה כל אהביה, ישו אתה משוב כל המתאבלים עליה" (ישעיה סו י). כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאנו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה (תענית ל:). יה"ר שיקויים בנו במהרה, הראנו בבניינו ושמחנו בתיקונו (ענף עץ אבות).

שואל ה"חתם סופר" זי"ע למה נאמר כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה? זוכה בלשון הוזה, היה צריך להיות כתוב: יזכה לראות בשמחתה בלשון עתיד, זוכה? היום?! היום הוא כבר זוכה? אומר ה"חתם סופר": "זוכה ורואה בשמחתה" – כבר היום! כבר בהווה! הוא יכול לומר, לתפוח על שכמו ולומר: אני כבר בהווה, אני יודע שאני אראה בשמחתה, מדוע?

אומר ה"חתם סופר", אמרו חז"ל: גזירה על המת שישתכח מן המת, אחרת אדם לא היה מסוגל להמשיך את חייו אחרי אובדן, יתמות, אלמנות, שכול, אחרי שואה איומה

על חורבן הבית. והוא זילזל ואמר: מה, כל שנה כל שנה תשעה באב זה לנו 1800 שנה ושחרב הבית! הרב שמע את דברי הבלע והתריש לא הגיב כלל והמשיך בדרכו לביהכ"נ.

מנהג היה להם ביום פורים לשלוח מנות איש לרעהו ולשרי המלוכה, היו מכינים מסוכר דבש ומיני מתיקה דמויות של מרדכי היהודי יושב על הסוס והמן מוליכו ברחוב העיר, המלך אחשורוש מושיט לאסתר המלכה את שרביט הזהב, והכל בצורה יפה להפליא. וזה האיש היה אומן גדול בהכנת מוצרים אלו והיה מכין מידי שנה כמות גדולה לפני פורים ומוזה היה מתפרנס תקופה ארוכה. והנה בערב פורים שלח הרב את שמשו בליווי שני שוטרים שיביאו אליו את האיש הלז בעל בית הקפה ללא דין ודברים. אותו איש שעניין תשעה באב נשכח ממנו לא ידע על מה ולמה הוא מובא ולכן התנגד בכל תוקף להתלוות אליהם במענה שהם מקפחים את פרנסתו ביום שמחת לבו. אך השוטרים הבהירו לו כי חוק זה חוק וכולם שוים בפני החוק ואם לא יתלוה אליהם בצורה יפה יקחוהו בעל כרחו בצורה אלימה. כשראה כי כלתה אליו הרעה, כלית ברירה סגר את חנותו והתלוה אליהם.

כשהגיעו אל הרב פקד הרב לשומו במאסר למשך 48 שעות. בשמוע האיש כך הרים קולו בבכי הרי כל הסחורה אמורה להמכר כעת ואם לא הכל ילך לטמיון וזהו הפסד מרובה

וְנָטָה צֵל לְמִיעֵל. הֲדָא הוּא דְכֻתִּיב, (ירמיה ו) אֹזִי לָנוּ כִּי

אֹר הַרְשָׁבִי

בירושלים?! לא! וכבר עברו 1750 שנה (אז), אז על מה הם בוכים?
אמר נפוליאון: אני נדהם, אחרי 1750 שנה לבכות, לקונן?! עשירי פריז ואציליה?! אומר נפוליאון: "אני נשבע, שיש אחרית טובה לעם הזה בארץ שלהם, ארץ ישראל".

ובענין זה כתב הרמב"ן ויקרא כ"ו ואלה דברים יבטיחו בגאולה העתידה הבטחה שלמה יותר מכל חזיונות דניאל. וכן מה שאמר בכאן (בפסוק לב) ושמו עליה אויביכם, היא בשורה טובה מבשרת בכל הגליות שאין ארצנו מקבלת את אויבינו, וגם זו ראייה גדולה והבטחה לנו, כי לא תמצא בכל הישוב ארץ אשר היא טובה ורחבה ואשר היתה נושבת מעולם והיא חרבה כמוה, כי מאז יצאנו ממנה לא קבלה אומה ולשון, וכולם משתדלים להושיבה ואין לאל ידם (וכיו"ב כתב שם רבנו בחיי, ובתשב"ץ ס' תקנ"ט).

וכידוע שהארץ נשארה עם כמה שבטים בדואים, ארץ של מלריה וקדחת, ארץ של חידקים, ארץ בלתי מיושבת ובלתי מפותחת, פה ושם בדואים, בני ישמעאל מסתובבים בה, ואף אחד לא הצליח להתנחל לבנות ולהפריח את הארץ הזאת. גירשו אותנו, מי מפריע להם!?

מילא אם ארץ ישראל היתה קטע אדמה במדבר סהרה, ארץ יבשה, ארץ ללא מים, ארץ ללא טל ומטר, ארץ שאי אפשר

שאנשים איבדו את כל משפחתם, אלא מה, אומרים חז"ל: גזירה על המת שישתכח מן הלב. כדי שאדם יוכל להמשיך הלאה ולחיות את חייו! אם אחרי אלפי שנים מסוגל היהודי להתאבל ולקונן על ירושלים, רואים כי ירושלים לא מתה בליבו, היא לא מתה, ואם כן יכול הוא כבר בהווה לשמות, כי קשור הוא בטבורו, בליבו ובנפשו לארץ קודשנו, לירושלים עיר תקוותינו, כי ירושלים לא מתה בליבו, "זוכה ורואה בשמחתה", כבר בהווה, שהרי אם הוא מסוגל להתאבל על ירושלים, הוא מסוגל לבכות על ירושלים, סימן שהיא לא מתה אצלו, לא חל עליה הגזירה שתשתכח מן הלב.

סיפור ידוע מובא בכל הספרים: אומרים על נפוליאון, קיסר צרפת, שפעם עבר על פתח בית הכנסת בפריז ביום תשעה באב, וראה יהודים יושבים על הארץ ומבכים ומקוננים על חורבן מקדשם וארצם, כאילו פגע בהם האסון אך אתמול, כאילו הם עצמם גורשו מירושלים. ועל הארץ ישבו, בכו, וקוננו היהודים בפריז, הבנקאים הגדולים, חובשי הצילנדרים, חובשי הפראקים.

עמד נפוליאון והשתומם: על מה הם בוכים? רע להם בפריז? רע להם בצרפת? הרי כולם גרים בוילות, ברובע העשיר של פריז, מה חסר להם שהם בוכים? על הארץ יושבים ללא נעלים? הם גורשו מירושלים?! הם בכלל מכירים את ירושלים?! הם היו פעם